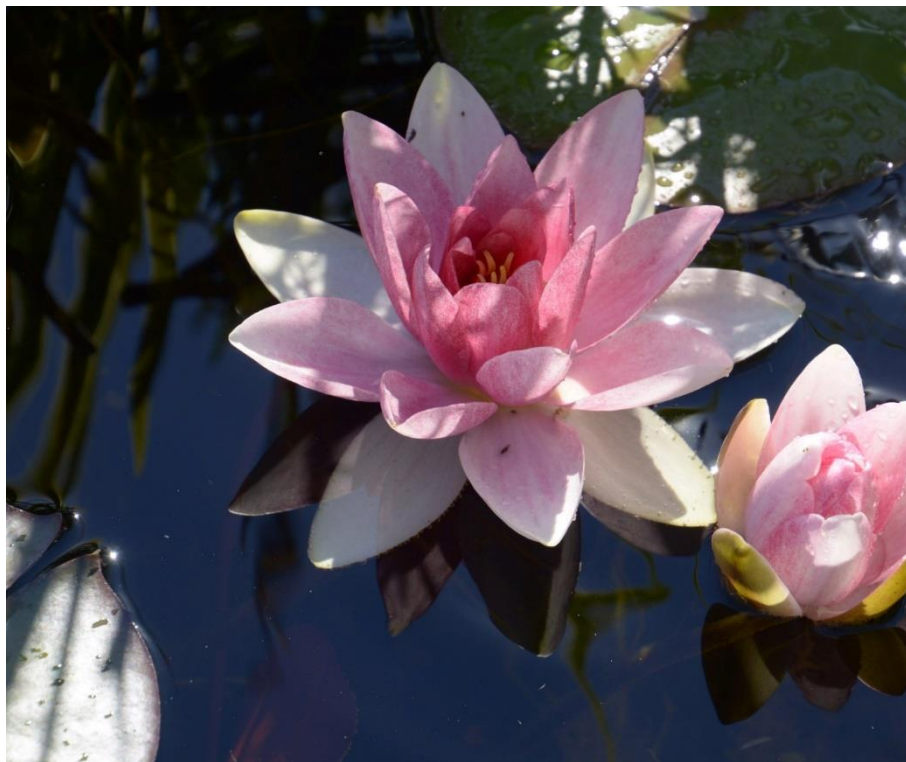

Plichten en Conflicten

Innerlijke groei volgens de Veda's

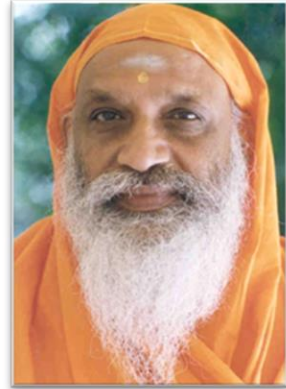
Swami Dayananda

Inhoud

Voorwoord	3
Wat zijn plichten?	4
Innerlijke groei volgens de Veda's	6
De rol van waarden	8
Assimilatie van waarden	9
Op plichten gebaseerde Vedische maatschappij	11
Het ontdekken van de Vedische visie	15

Voorwoord

Advaita Vedanta is een onderwijstraditie die ons vertelt dat er tussen het individu, de wereld en God een volmaakte gelijkenis of eenheid bestaat. Het begrijpen van deze eenheid, wat gelijk staat aan het begrijpen van ons zelf, is het doel achter alle menselijke doelen. Swami Dayananda Saraswati (1930 - 2015) was een vooraanstaand Vedanta-leraar die de traditionele Advaita Vedanta meer dan vijftig jaar over de hele wereld onderwees.

Als geen ander wist hij de subtiele kennis van Vedanta boeiend en helder te communiceren. Dit e-book gaat over de visie van de Veda's op innerlijke groei als voorbereiding op deze kennis.

Deze tekst is in 1994 gepubliceerd in de achtste Anniversary Souvenir van de Arsha Vidya Gurukulam onder de naam 'Duties and Conflicts'. Vertaald naar het Nederlands door Rommert en Manon van Dijk, Advaita.nl, 2021.

© Arsha Vidya Gurukulam / Swami Dayananda Saraswati

Kijk voor meer informatie op www.advaita.nl en www.viveki.nl

Plichten krijgen veel aandacht in de Vedische samenleving. Iedere samenleving heeft geschreven of ongeschreven regels nodig, waarin ofwel rechten ofwel plichten worden benadrukt. In alle grondwetten in de wereld, ook in de Indiase seculiere grondwet, worden rechten benadrukt, bepaalde fundamentele rechten – zoals het recht om je werk te kiezen, het recht van vrije meningsuiting, het recht om het geld te behouden dat je verdient, stemrecht, enzovoorts. Maar wanneer de grondwet rechten benadrukt, omschrijft diezelfde wet ook verantwoordelijkheden, want je kunt niet rechten benadrukken zonder verantwoordelijkheden te benoemen en bepaalde restricties op te leggen. Zij zijn inbegrepen in het concept van plicht (*duty*). We kunnen hier dus ofwel plichten benadrukken, of rechten benadrukken en de plichten omschrijven. Mogelijk ligt er alleen in de Vedische visie op het menselijk leven een nadruk op plichten. Sterker nog, als je een *vaidika* bent, dan heb je helemaal geen rechten, enkel plichten. Het concept van plicht komt voort uit de Vedische visie. Als mensen in het Westen naar hun werk gaan, dan zeggen ze niet ‘ik ga mijn plicht doen’, of ‘ik kom net terug van mijn plicht.’ Het is een uitdrukking van een Indiaas concept, dat het Westen niet kent.

Wat zijn plichten?

Laten we eens proberen te begrijpen wat plichten zijn. Als ik een kind ben, dan heb ik als zoon of dochter bepaalde plichten naar mijn ouders. Als ik die nakom, zijn de rechten van mijn ouders gewaarborgd. Als zij hun plichten nakomen, zijn mijn rechten gewaarborgd. Als een echtgenoot zijn plichten naar zijn vrouw nakomt, zijn haar rechten gewaarborgd. Als zij haar plichten nakomt, zijn zijn rechten gewaarborgd. Als de staat zijn plichten nakomt, zijn de rechten van de burgers gewaarborgd, en als de burgers hun plichten nakomen, zijn de rechten van de staat gewaarborgd. Dus hoewel de rechten gewaarborgd zijn, ligt de nadruk op plichten, niet op rechten.

Rechten zijn een natuurlijk gevolg van het nakomen van je plichten. Dit komt omdat iedereen vanaf de geboorte verbonden is met de wereld. Het leven zelf is symbiotisch, een netwerk van onderlinge afhankelijkheid. Zelfs ons zonnestelsel is verbonden. De planeten blijven in hun baan om de zon. En het stelsel zelf is verbonden met de Melkweg. Dus het gehele universum wordt bijeengehouden door een verscheidenheid aan dingen die van elkaar afhankelijk zijn. Of het nu een cel of een celkern is; het heeft componenten die onderling verbonden zijn.

Als individu ben ik niet alleen ter wereld gekomen. Zelfs voor mijn geboorte was ik al verbonden met mensen. Bij de geboorte zegt iemand: 'Ik heb een nieuwe buurjongen.' Een ander zegt: 'Ik heb een kleinzoon.' Weer een ander: 'Ik heb een nieuw broertje.' Iedereen eist een relatie met het kind op, terwijl het kind geen idee heeft wie ze zijn. Dus ik ben geboren in verbondenheid en ik leef in verbondenheid. En als in deze situatie mijn gedrag volledig bepaald wordt door instincten, dan zal ik geen normen hebben in de zin van plichten, rechten, et cetera.

Alle mensen beschikken over keuzevrijheid en moeten hun gedrag kiezen. Daarbij kan men niet zonder een stelsel van normen. Dit stelsel moet universeel van aard zijn en kan niet iets zijn wat aangeleerd moet worden. Als het Vedische concept van plichten universeel is, zou het in alle samenlevingen toepasbaar moeten zijn. Het concept van plichten in de Vedische samenleving is gebaseerd op de visie van de Veda's op jezelf en het levensdoel van de mens. Volgens de Veda's dien je je wil te gebruiken om de waarheid over jezelf te ontdekken als een heel, compleet persoon. Met andere woorden: een *puruṣa*. Zolang we dit niet begrijpen, zullen we ook niet begrijpen waarom er nadruk ligt op plichten in plaats van op rechten.

Het Sanskrietwoord *puruṣa* heeft twee betekenissen en beide zijn relevant. Eén betekenis is *puru uṣati, vasati* – degene die in de stad verblijft. Het woord *puri*, stad, verwijst naar het fysieke lichaam, en degene die in deze stad verblijft wordt een *puruṣa* genoemd. De andere betekenis voor het woord *puruṣa* is *sarvam pūrayati* – degene die alles opvult. Met andere

woorden, een compleet wezen, *pūrṇa*. Dus de *puruṣa* waar men allerlei beperkingen aan toekent, is waarlijk *puruṣa*, compleet, en heeft geen verbetering nodig.

Je hele leven werk je hard aan het verbeteren van jezelf, om een belangrijk persoon te worden in de maatschappij, omdat je het gevoel hebt dat je tekortschiet, dat je onbeduidend bent. Maar dan vertelt de Veda je: 'Je bent een compleet persoon.' Er zijn dus twee verschillende visies. In de ene ben je compleet en in de andere niet. Je kunt jezelf echter niet accepteren als een incompleet persoon. Daarom lijkt het eindpunt van de zoektocht precies dat te zijn waar de Veda over spreekt. In die visie, omdat je een compleet persoon bent, zou je je hele leven zodanig moeten leiden dat het je helpt om die volheid te ontdekken.

Innerlijke groei volgens de Veda's

De Veda beveelt een volledig unieke levensstijl aan. Omdat je al een compleet persoon bent, vormt de Vedische cultuur enkel een middel om je deze diepzinnige waarheid te helpen ontdekken. De Veda heeft een grootse visie waar iedereen naar verlangt en ook voor worstelt in het leven. Niemand is tevreden met wat hij of zij is. Ondanks onze prestaties en vaardigheden hebben we altijd een gevoel niet goed genoeg te zijn. Het 'goed genoeg zijn' dat we zoeken, is niets anders dan ons eigen zelf. Voor deze ontdekking heb je emotionele volwassenheid nodig.

Iemand kan fysiek misschien een volwassene zijn, maar emotioneel een kind blijven. De volwassen leeftijd verzekert je niet van emotionele volwassenheid. Je kunt net zo boos, egocentrisch, jaloers en hatelijk blijven als dat je als kind was. Als ik deze neigingen als kind had, dan is het nodig deze te ontgroeien en emotioneel volwassen te worden.

De Veda geeft ons een methode om onszelf volwassen te maken. De Veda onderwijst een levensstijl en een waardenstructuur die ons helpen om zo goed te groeien dat we in staat zijn te ontdekken dat we compleet zijn. De belangrijkste basis van dit onderwijs is plicht.

Omdat het onderwijs kennis behelst, beperkt het zich niet tot een cultuur of een bepaalde tijd, natie of geografische ligging. Er is geen Indiase of Amerikaanse kennis. Kennis is altijd overeenkomstig het object en niemand kan daar een geografische claim op leggen. Daarbij ziet de Vedische traditie de Veda's als een kennisbundel die van generatie op generatie doorgegeven wordt. Omdat we er geen begin voor kunnen aanwijzen, schrijven we de oorsprong toe aan de Heer. De Veda's zijn dus zelfs te oud om ze Indiaas te kunnen noemen.

Dit geldt voor elke oude rijkdom. In Egypte bijvoorbeeld staan vele piramiden. Stel dat de Egyptische overheid besluit om een piramide af te breken om op die plek een woonwijk te bouwen. Denk je dat de wereldgemeenschap dat zou accepteren? Beslist niet. Dit komt omdat de piramide de tijd heeft doorstaan en niet langer Egyptisch is, ook al staat ze wel in Egypte. De piramiden zijn zo oud dat Egypte ze niet meer kan claimen als hun eigendom. De Egyptische overheid kan enkel als beheerder optreden, die geen recht heeft om ze te vernietigen.

Zo ook is deze Vedische kennis geen eigendom van een bepaalde gemeenschap. Zij is te oud. Zij is de oudste kennisbron die de mensheid ter beschikking heeft en is intact. Bovendien is het een levende traditie, doorgegeven van generatie op generatie, waardoor zelfs Indiërs het niet kunnen claimen als hun eigendom. Het is te oud om door iemand geclaimd te kunnen worden. Zij hebben het geluk dat ze de huidige beheerders zijn. Maar anders dan bij een piramide, heeft deze bundel kennis een beheerder nodig die zich deze kennis eigen gemaakt heeft.

Kennis opdoen is niet moeilijk, noch makkelijk. Het lijkt moeilijk als je er niet klaar voor bent, maar als je dat wel bent, is er niets makkelijker dan dat. Om iets te begrijpen heb je een zekere voorbereiding nodig, afhankelijk van wat je wilt leren kennen. In dit geval is wat ik wil kennen gelijk aan wat ik wil zijn. Dit maakt deze kennis uniek. Logischerwijs heb je een unieke voorbereiding nodig, die de Veda's voorschrijven in de vorm van een leven van plichten.

De rol van waarden

Als mens ben ik geboren met keuzevrijheid en ik kan deze vrijheid gebruiken of misbruiken, wat ongepast is. In het gebruik van deze keuzevrijheid heeft de mens geen enkele keuze.

Ieder individu heeft een stel normen meegekregen, op basis waarvan hij zijn keuzes kan maken. Kennis van de universele matrix van normen, en op normen gebaseerde plichten, *sāmānya-jñānam*, is aangeboren en begrijpen we met ons gezond verstand.

Gezond verstand is bij iedereen aanwezig. Iedereen weet bijvoorbeeld dat je je niet moet bezeren. Geen enkel kind, of welk levend wezen dan ook, wil pijn. Zelfs een mug niet. Daarom is ze al verdwenen zodra je je hand optilt, en keert ze weer terug wanneer je in je boek verdiept bent. Dus niet-kwetsen, *ahimsā*, is een universele waarde.

Zo ook wil ik niet voorgelogen worden, en anderen willen niet door mij misleid worden. Ik wil niet het object van iemands haat, woede of jaloezie zijn. Ik wil dat iedereen behulpzaam, liefdevol en vriendelijk is. Dat betekent dat ik volkomen ethisch ben als het om het gedrag van anderen gaat. En ik weet ook dat anderen hetzelfde van mij verwachten.

Ook al bezit ik deze kennis, toch ben ik in conflict met juist en onjuist en merk ik dat ik schipper met de universele normen. De reden dat ik de normen schend is het gebrek aan assimilatie van de universele waarden, *sāmānya-jñānam*. Deze assimilatie kan alleen op eigen initiatief plaatsvinden. Als *dharmā* en *adharma* niet goed zijn geassimileerd, dan zul je altijd in conflict raken.

Stel je voor dat iemand op weg is naar een belangrijk Rotary diner, waar hij een aantal fabriekseigenaren zal ontmoeten aan wie hij zijn product hoopt te verkopen. Hij gaat gekleed in zijn enige pak. Al wandelend naar het restaurant, valt voor hem een oude man in een modderige greppel. De man roept om hulp. Er is verder niemand in de buurt.

Dit is een vervelende situatie en hij is nu in conflict. Hij kan niet doorlopen, want deze man roept om hulp en hij weet hoe het is om in zo'n benarde

positie te verkeren. *Dharma* komt als eerste bij hem op, want het is hem bekend. Maar hij is in conflict, omdat hij bang is dat zijn kleren vies worden en hij niet meer naar het diner kan. Als hij besluit om naar het diner te gaan, zal zijn zelfbeeld beschadigd raken. Omdat hij tegen *dharma* ingaat, zal zijn hart gevuld zijn met conflict.

Als ik hem was, zou ik de oude man helpen en alsnog het diner bijwonen. Een lid van Rotary zou trots op zo iemand zijn. Omdat je zelf niet in de greppel achtergelaten zou willen worden, is het verkeerd om dat wel bij een ander te doen.

Je kunt niet tegen *dharma* ingaan zonder zelf beschadigd te raken, want actie en reactie zijn niet alleen gelijk, maar ook tegengesteld.

Als hij de man onmiddellijk helpt, zonder aarzelen, dan zal hij pas later tot de ontdekking komen dat zijn kleren geruïneerd zijn. Er is spontaniteit in zijn handelen, omdat dat wat gedaan moet worden (*dharma*, plicht) en zijn neiging hetzelfde zijn. Het woord 'spontaan' kan alleen een kenmerk van een handeling zijn als die handeling overeenkomstig *dharma* is, met andere woorden: als dat is wat er gedaan moet worden. Wat er gedaan moet worden is plicht, en plicht betekent *dharma*.

Volwassenheid betekent een zodanige assimilatie van *dharma* dat je je niet anders kunt gedragen. Als je niet meer in staat bent om tegen *dharma* in te gaan, dan ben je volwassen, volgroeid. Voor zo iemand wordt menselijke interactie heel eenvoudig.

Assimilatie van waarden

Zolang je assimilatie van waarden incompleet is, blijf je conflicten houden. Het is natuurlijk om in het begin een conflict te ervaren. Als je meegaat met je verlangens die tegen *dharma* ingaan, zal je voor, tijdens en na de handeling in conflict zijn. En elk conflict, elk geschipper, stapelt zich op in je psyche, zodat je op je dertigste of veertigste een persoonlijkheid hebt met allerlei scherpe kanten. Als je enige vrede in je leven wilt, waarbij je kunt terugkijken op je leven en kunt zeggen dat je een leven van leren en

groeien hebt geleid, dan zul je die scherpe kanten moeten bijshaven door waarden de assimileren.

We moeten als mens terugvallen op *dharma* en vervolgens ervoor zorgen dat onze handelingen de goedkeuring van *dharma* dragen.

Je leven zou er zo uit moeten zien dat het je helpt om deze waarden te assimileren. Je dient zelf een bepaald type denken te initiëren. De Heer kan je alleen een gezond verstand meegeven, wat genoeg is om je leven mee te beginnen. Maar om je leven vrij van conflicten te maken, dien je verder te groeien en je eigen wil te gebruiken.

En er is geen *dharma* buiten God. God mag dan meer zijn dan *dharma*, maar er is geen *dharma* die verschilt van God. Wanneer er geen wrijving is tussen *dharma* die de Heer is, en mijzelf, dan is er vreugde, dan is er schoonheid. En dan hoeft ik niets anders te doen om te kunnen genieten, om schoonheid in mijn leven te brengen.

Pas als de waarde van een waarde geassimileerd is, veroorzaakt deze geen conflicten meer. Een conflict op het gebied van waarden, *dharma*, is het gevolg van prioriteiten, of voorkeur en afkeer. Als voorkeur en afkeer niet in lijn zijn met *dharma*, dan kan ik conflicten niet vermijden. Dat betekent dat ik mijn wil moet gebruiken om *dharma* te volgen, zolang ik de waarde van een waarde niet geassimileerd heb. Hierbij is er aanvankelijk conflict, maar daarna niet meer.

Stel dat iemand die uit de vuilnisbak eet een waarde voor hygiëne ontwikkelt. Dan zal hij het niet in zijn hoofd halen om nog iets uit de vuilnisbak te halen. Zodra je de waarde van een waarde eenmaal hebt verwerkt, is het jouw eigen waarde.

Niet het prediken van waarden, maar het onderwijzen van de waarde van een waarde helpt iemand groeien. De persoon zou de mogelijkheid moeten krijgen om het immense verlies te zien, dat hij begaat als hij schippert met een waarde. Iemands groei of mate van assimilatie van een waarde, drukt

zich uit in de herkenning van het enorme verlies bij het schipperen met de waarde.¹

Dit gaat over *sāmānya-dharma's*, waarden die universeel van aard zijn. In de Vedische traditie hebben we ook *viśeṣa-dharma's* (plichten in de maatschappij). Omdat in de visie van de Veda het doel van het menselijk leven enkel zelfontdekking is, zul je als mens moeten groeien. Deze innerlijke groei dient op eigen initiatief tot stand te komen. Om ons te helpen hebben de Veda's een systeem van plichten ontwikkeld, genaamd *viśeṣa-dharma*.

Dit systeem is gebaseerd op sociale behoeften. Ieder mens is niet enkel geboren als een observeerder van de wereld, maar heeft ook de vermogens om actief deel te nemen aan de schepping. Omdat we een symbiotisch, onderling afhankelijk leven leiden, kan jouw bijdrage mij helpen om te leven, en mijn bijdrage kan jou helpen om te leven.

We zijn dus onderling verbonden en alle taken kunnen niet bij één en dezelfde persoon liggen. Daarom hebben de Veda's een prachtig systeem uitgezet, *varṇa* genaamd. De vertaling van *varṇa* is niet 'kaste'. Het Sanskrietwoord kan niet vertaald worden. Als je echt klaar bent voor deze reis van zelfonderzoek, zul je ontdekken dat *varṇa* iets prachtigs is om te begrijpen, maar daarvoor heb je een heldere blik nodig.

Op plichten gebaseerde Vedische maatschappij

Iedereen heeft bepaalde taken te doen in de maatschappij. De taken in de Vedische maatschappij waren globaal ondergebracht in vier groepen. Iedere maatschappij moet iemand hebben om te onderwijzen, om rituelen uit te voeren, zonder met anderen te concurreren. Zijn toewijding zou alleen moeten liggen in het nastreven van kennis en in zijn taak om die kennis beschikbaar te maken voor de maatschappij. Ook vandaag de dag zie je in iedere maatschappij leraren, wetenschappers en mensen die zich inspinnen om meer kennis te vergaren.

¹ Zie het boek '[De Waarde van Waarden](#)' van Swami Dayananda

Een ander type werk bestaat uit bestuur, wetgeving, handhaving en verdediging. Bedoeld om *dharma* te beschermen, omdat er mensen zijn die misbruik maken van hun vrijheden. Het derde type werk behelst handel en landbouw, en is heel belangrijk in iedere maatschappij. Of men nu gebruikmaakt van ruilhandel of een muntstelsel, er moet iemand zijn die producten beschikbaar maakt om te kopen of te ruilen. De vierde taak is (de arbeid) om dit alles mogelijk te maken. In iedere maatschappij zul je vier vergelijkbare type mensen tegenkomen.

Voor het ontdekken van jezelf is inspanning nodig in de vorm van het neutraliseren van voorkeur en afkeer. Daarvoor moet de mens voorrang geven aan *dharma*. Als mijn beroep al bepaald is door mijn geboorte in mijn familie, dan hoef ik in de maatschappij geen concurrentie aan te gaan voor ander werk. Ik doe simpelweg wat er door mij gedaan moet worden. Mijn vader deed dit werk, net als mijn grootvader; ik doe hetzelfde.

Maar als geld het criterium is, dan ligt de nadruk ergens anders. Dan moet je bepalen in welke markt banen beschikbaar zijn en je opleiding daarop afstemmen. Als elektrotechniek nu verzadigd is, dan ga je voor werktuigbouwkunde. Als werktuigbouwkunde ook vol zit, dan kies je voor informatica of rechten. Als er te veel advocaten zijn, dan maar geneeskunde. Op deze manier is zelfs je opleiding beroepsgericht, en heb je een competitieve houding.

De Veda geeft je een leven van plichten. Het kan je geen leven geven van graaien, oppotten of van financieel succes en machtsuitbreiding. Zelfs een *rājā*, een koning, deed enkel zijn plicht. Wanneer ieders plichten zijn bepaald, worden die plichten *svadharma* genoemd. Als je een ander beroep kiest, omdat het meer geld oplevert, is er sprake van plichtsverzuim. In andere woorden: dan vindt er geen groei plaats, want iemands prioriteit ligt bij geld.

Elk systeem kan misbruikt worden en dat geldt ook voor het *varṇa*-systeem. Het systeem kan weliswaar achterhaald raken, maar de gedachte erachter niet. Hoewel het systeem nergens meer gevolgd wordt, is iemand vanaf zijn geboorte een *brāhmaṇa*, een *kṣatriya*, een *vaiśya* of een *śūdra*.

Maar ze voeren hun aangewezen taken niet meer uit. Van pluimveehouder tot autofabrikant, ze doen van alles. Een *brāhmaṇa* doet geen *agnihotra-karma's*, voert geen rituelen uit en leeft niet op minimumniveau. Dat kan hij ook niet, omdat de staat het niet ondersteunt. Noch kan een *kṣatriya* het werk van een *kṣatriya* doen; noch kan een *vaiśya* zijn werk doen; dat systeem is verdwenen. We hoeven nu enkel de kern van het systeem te begrijpen, de gedachte erachter, en dat is plicht.

Je hebt natuurlijk een vorm nodig, maar de gedachte erachter is net zo nodig. Als de vorm verdwijnt, zal de gedachte erachter ook verdwijnen. Als alleen de vorm behouden blijft, is het alsof je vasthoudt aan een karkas. De vorm kan veranderen, maar de gedachte zou niet moeten verdwijnen. Het wezenlijke in jou, jouw liefde voor jezelf wordt niet oud, ook al is je lichaam oud. Met nog maar 30% van zijn oorspronkelijke gezichtsvermogen staat iemand iedere dag voor de spiegel naar zichzelf te kijken, vanwege de liefde voor zichzelf; de ziel is altijd jong. De vorm kan veranderen, maar het wezenlijke kan niet veranderen.

Zo kan ook het concept van plicht niet veranderen, al hebben we de vormen veranderd. Of je nu een *brāhmaṇa*, *kṣatriya*, *vaiśya*, *śūdra* of zelfs iemand buiten de gemeenschap bent, wat is je plicht? Dat wordt bepaald door de situatie. Elke situatie vraagt om een handeling van mijn kant. En die handeling is mijn *svadharma*. Als het voor jou mogelijk is om je *kula-dharma* te volgen - het werk dat door je geboorte is bepaald - doe het dan. Maar er bestaan geen superieure of inferieure plichten. Dit dient goed begrepen te worden.

Het karakter van ieder mens is niets dan een combinatie van de drie *guṇa's*: *sattva*, *rajas* en *tamas*. *Sattva* verwijst naar denken, *dharma*. Wanneer je nadenkt of verdiept bent in muziek, in devotie, in onderzoek, in het analyseren van een probleem; wanneer je vriendelijk bent of liefdevol, dan overheerst *sattva*. Iedereen, ook een misdadiger, heeft deze kwaliteit, want de persoon kent liefde. *Rajas* is ambitie, energie, verlangen, activiteit en gedrevenheid. *Tamas* is sloomheid.

Iedereen is een combinatie van *sattva*, *rajas* en *tamas*. Elk van deze drie kan de andere twee overheersen, waardoor er vier karakters ontstaan. Het eerste type karakter heeft *sattva* op de eerste plaats staan, *rajas* als tweede en *tamas* als derde. Het tweede type heeft *rajas* op de eerste plek staan, *sattva* als tweede en *tamas* als derde. In het derde type neemt *rajas* de eerste plek in, *tamas* de tweede en *sattva* de derde. En in het vierde type staat *tamas* bovenaan, *rajas* in het midden en *sattva* onderaan.

Het programma van de *ṛṣi*'s (zieners van de Veda-mantra's) is ontworpen om van iedereen het eerste type mens te maken. Na de geboorte slaapt een baby het grootste deel van de dag; *tamas* overheerst. Daarna is het kind zelfzuchtig en later wordt het heel actief, enzovoorts. Er zou een tijd moeten komen dat *sattva* overheerst.

Iedereen dient wat *guṇa* betreft een *brāhmaṇa* te worden. Iemand die een *brāhmaṇa*-taak uitvoert, zoals het uitvoeren van een *pūjā* (ritueel) in de tempel en zijn goede stem gebruikt om de Heer met devotie te vereren, is een *guṇa-brāhmaṇa* en ook een *karma-brāhmaṇa*. Als hij dezelfde taak uitvoert voor faam of macht, dan doet hij de taak van een *brāhmaṇa*, maar is hij wat *guṇa* betreft een *kṣatriya*. Als hij alleen maar uit is op het geld dat op de schaal ligt, dan is hij een *vaiśya-brāhmaṇa*. En als hij niet eens weet hoe hij zijn taak moet uitvoeren, dan is hij een *sūdra-brāhmaṇa*.

Zo ook kan het iemands taak zijn om de vloer te vegen. Dit is onze cultuur (de Vedische cultuur). Elk werk is compleet, wanneer het begrepen wordt als plicht, want het geeft de persoon zuivering van de geest. Iemand die een *guṇa-brāhmaṇa* is, heeft het beslist gemaakt als *brāhmaṇa*. De ene *karma* (handeling) is niet minder effectief dan de andere in het zuiveren van de persoon, zolang het iemands *dharma*, plicht, is.

Ook al is het *varṇa*-systeem op dit moment niet uitvoerbaar, aangezien de staat het niet ondersteunt, we dienen het wel te begrijpen. De Vedische gedachte is er in aanwezig: 'Dit is mijn taak voor de maatschappij, mijn familie, mijn burens, de staat, de mensheid, alle levende wezens en zelfs de *devatā*'s (goden). Ik zal doen wat er maar nodig is.'

Onze visie stopt niet bij onze eigen gemeenschap, maar omvat de gehele mensheid en alle levende wezens. Door te doen wat nodig is, zul je de grootste *śreyas*, vrijheid, bereiken. De eerste *śreyas* is groei. Je wordt een *guṇa-brāhmaṇa*, en als een *brāhmaṇa* zul je Brahman, de Heer, ontdekken. Die *brāhmaṇa* kan uit iedere cultuur afkomstig zijn. Als je een volwassen geest hebt, beschik je over de noodzakelijke voorbereiding voor de kennis van jezelf; het zelf dat niet verschilt van de oorzaak (de Heer).

Het ontdekken van de Vedische visie

Volgens de Veda's behoor je emotioneel volwassen te worden. Innerlijke groei is het plan, wat zal leiden tot de ontdekking van het zelf. De methode hiervoor is *karma*, plicht. Of je nu *dharma* of *karma* zegt, je hebt het over hetzelfde. *Dharma* is hoe het zich uitdrukt. *Svadharmā* is *svakarma*. Wat je te doen staat in een bepaalde situatie wordt je *svakarma*.

Ik ben niet als een simpele toeschouwer geboren. Als ik alleen maar met zintuigen geboren was, zonder handen, voeten of maag etc., dan zou ik enkel een waarnemer zijn en niet deelnemen aan de wereldse activiteiten. Maar gelukkig, of helaas, ben ik geboren met handen en voeten en het vermogen om te creëren. Ik beschik over een drievoudige *śakti*, kracht: een kracht om te kennen en te herinneren, *jñāna-śakti*; een kracht om te willen en te verlangen, *icchā-śakti*; en een kracht om te handelen, *kriyā-śakti*. Deze drie maken van ieder mens een deelnemer in de schepping.

Als je de andere levende wezens in de wereld observeert, dan zie je dat ze allemaal deelnemen zonder grenzen te overschrijden. Ze doen precies wat er van ze verwacht wordt, omdat ze geen vrije wil hebben. Een mangoboom brengt geen andere vruchten, zoals een appel, voort. Ook alle dieren gedragen zich precies zoals ze zouden moeten. Allemaal nemen ze deel en dragen ze hun steentje bij.

In het geval van de mens is er een ongewoon probleem, omdat hij een vrije wil heeft. Hij zal ook moeten deelnemen aan de wereld, waardoor er onvermijdelijk interactie plaatsvindt.

Wanneer ik me verhoud tot de wereld, ben ik de onveranderlijke persoon, terwijl de objecten waarmee ik omga veranderlijk van aard zijn. Ik neem verschillende objecten waar, die uit verschillende vormen en kleuren bestaan. Ze zijn allemaal veranderlijk.

Zelfs mijn persoonlijke relaties met mensen zijn niet altijd hetzelfde. Naar de één ben ik een zoon; naar de ander een vader; naar weer een ander een werknemer, naar nog weer een ander een werkgever; of ik ben simpelweg een inwoner van een land. Dus elke dag zijn er een hoop mensen om te ontmoeten en mee om te gaan. In dat proces is de persoon die de relatie aangaat altijd dezelfde; die ben ik. Ik ben de vader, ik ben de zoon. Ik ben de onveranderlijke. Terwijl dezelfde persoon verschillende relaties aangaat, lijkt het alsof hij ook een verandering ondergaat.

Als een vader of zoon ben ik de onveranderlijke, maar er is een veranderlijke factor omtrent degene met wie ik omga. Deze 'ik' wordt de vader; 'ik' wordt de zoon. Ik ben dezelfde terwijl er deze veranderingen zijn.

Of ik me nu in de maatschappij begeef of me terugtrek en een *sannyāsī* (hindoemonnik) word, ik moet hoe dan ook met de wereld omgaan. De *sannyāsī* is een *guru* (leraar) voor zijn *śiṣya*'s (leerlingen); en hij is een *śiṣya* naar zijn *guru*. En er zijn ook vrienden, *gurubhāis*. Niemand kan relaties vermijden.

In deze relaties verschilt de onveranderlijke 'ik' van de vader of zoon die ik ben. In de vader is 'ik' aanwezig, terwijl er in de 'ik' geen vader aanwezig is. In de zoon is 'ik' aanwezig, maar in de 'ik' is de zoon afwezig. Als de zoon in de 'ik' aanwezig zou zijn, dan zou ik een absolute zoon zijn, dat wil zeggen dat ik ieders zoon zou zijn, geboren uit ieder levend wezen dat er maar is. In de 'ik' is geen vader, zoon, werknemer of werkgever aanwezig.

Naar objecten word ik een liefhebber of een hater. Als er in de 'ik' een liefhebber zou zijn, dan zou ik dol zijn op ieder wezen overal ter wereld. Maar dat is niet zo. Daarom is er in de 'ik' geen liefhebber, maar in de liefhebber is er de aanwezigheid van 'ik'. In de 'ik' is geen hater, maar in de hater is er de aanwezigheid van 'ik'.

Het is heel duidelijk dat in al die veranderingen die ik onderga, het onveranderlijke vrij lijkt te zijn van de eigenschappen van die veranderingen. Dit is de essentie van de Vedische visie van de [Bhagavad Gītā](#).

Meer weten?

Op www.advaita.nl lees je meer over Advaita Vedanta, Swami Dayananda en de studiemogelijkheden in Nederland.

Kijk ook eens op www.viveki.nl voor boeken van Swami Dayananda.